

Sveučilište u Zagrebu
Akademija Likovnih Umjetnosti

KREŠIMIR KATUŠIĆ

KREATIVNOST KAO MOST

Socijalno angažirani umjetnički projekt

Zagreb, 2010.

Ovaj rad izrađen je na Akademiji Likovnih Umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu pod vodstvom mentora prof. dr. sc. Vere Turković i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove nagrade u akademskoj godini 2009/2010.

“... ekspresivne su umjetnosti daleko više od duševnog užitka.

One su, ustvari, nužda ljudskom duhu.”

J. J. Moreno, 2006.

Segment slike Z. H.

(18 god., umjerene kognitivne poteškoće, ostatak vida 3%)

SADRŽAJ RADA

1. Uvod	1
2. Opći i specifični ciljevi rada	4
3. Materijali, metode i plan rada	5
4. Rezultati	9
5. Rasprava	12
6. Zaključak	15
7. Zahvale	16
8. Popis literature	17
9. Sažetak / Summary	18
10. Kratka biografija	19

1. UVOD

Apsurdna je spoznaja da se umjetnost danas bavi svakodnevnim pitanjima naše stvarnosti dok s druge strane njena publika, koja bi zbog prirode stvari kojom se umjetnost bavi trebala biti „širokog spektra“, dolazi iz uskih umjetničkih krugova. Kao važna komponenta kulture, umjetnost bi trebala biti društveno korisna, kao zamjena za nešto što ne postoji, zamjena za Boga, sreću ili političku ispravnost (Eagleton, 2002). Umjetnost je nešto čemu se teži. No danas, umjetnost više nije smjernica duhovnih putokaza i nije zamjena za nešto čega nema. Ona je postala društvena kritika uronjena duboko u stvarnost te se zaokuplja svakodnevnim pitanjima, gubeći svoju primarnu ulogu.

Većina se umjetničkih praksi odvija ili izlaže u muzejskim i galerijskim prostorima te je njihova tematika često uvjetovana trenutnim zahtjevima tržišta. Tema tržišta nije sporedna, sekundarna, posljedična stvar za umjetničko djelo, nego postaje temeljno pitanje. Upitna je iskrenost i sloboda pristupa, a na poslijetku i sama kvaliteta umjetničkog djela, ako je stvaralac prvotno usmjeren na udovoljavanje pomodnosti tržišta i aktualnog stava kritičara. Okretanjem umjetnosti tržišnim vrijednostima dovodi se u pitanje njena inicijalna funkcija u društvu. Ako djelo od strane kritike i dobije status društveno korisnog djela, njegova se korisnost prvenstveno očituje u okviru misaonog plana, i to kroz razna subjektivna tumačenja stvarnosti, stvaranjem „individualnih mitologija“ ili prenaplašavanjem njezinih negativnih karakteristika.

Stvarno stanje naše post postmoderne kulture nije obećavajuće te se ono svakodnevno propitkuje i kritizira. Međutim, vječno aktualna pitanja duhovne egzistencije čovjeka i njegovog etičkog djelovanja u kulturi još uvijek imaju veliki značaj. Vidljiva je činjenica kako je za stvarnu promjenu stanja stvari potrebno krenuti od sebe, te usmjeriti vlastitu energiju u manifestiranje za društvo korisnih ideja. Svijest pojedinca o problemima ili nedostacima u društvu nosi za sobom i odgovornost. Stoga se ne može zahtijevati ili očekivati od drugog da nešto učini, ako smo mi kao individua svjesni mogućnosti vlastitog djelovanja. Potrebno je pružiti konstruktivan primjer vlastitim angažmanom za određenu društveno korisnu stvar.

Što se tiče socijalno angažirane umjetnosti njen zadatak kao umjetničke prakse je realizacija političkog ili etičkog ideala i programa. Ona se suprotstavlja ideji autonomije umjetnosti (Šuvaković, 2005).

Poznato je djelovanje njemačkog umjetnika Josepha Beuysa koji ne želi umjetnost odvajati od društva. Kroz socijalnu skulpturu Beuys se zalagao za evolucijsku i

revolucionarnu preobrazbu društvene jedinice u stvaralački društveni subjekt. Ispunjenje njegovog ideala predstavlja svaki čovjek manifestiran kao umjetnik. Tako bi svaki čovjek imao kreativnu društveno korisnu funkciju (Šuvaković, 2005). Beuysov pojam *korisne funkcije* čovjeka u društvu lako se može povezati sa Platonovom idejom idealne države te čovjekove uloge u njoj (Platon, 2004).

U suvremenoj literaturi sukladne misli o čovjeku i ideji kulture iznosi i Terry Eagleton u djelu „Ideja kulture“ (Eagleton, 2002). Nažalost, postoji pregršt ideja koje se ne ostvaruju zbog njihovog zadržavanja samo na misaonom planu. Beuys je svoje ideje pokušao ostvariti kroz edukaciju studenata, performansima te socijalnom skulpturom. Njegova idealna nastojanja ostala su samo utopija. Ne može se svijet gurnuti na desetu stepenicu ako je on tek na drugoj. Evolucija svih vidova kulture ostvariva je isključivo ako se počne sa stvarnog stanja stvari što je jedini prirodni način rasta.

Danas postoji mnogo vidova angažirane umjetnosti. Što se tiče socijalno angažirane umjetnosti mislim da ne ispunjava svoju zadaću u potpunosti te da bi značenje angažmana trebalo podrazumijevati vlastiti angažman za društveno korisnu svrhu, a ne samo misaoni stav u odnosu na nešto.

Zamisao ovog socijalno angažiranog umjetničkog projekta nije njegova aktualizacija u obliku moraliziranja i kritiziranja, nego *konkretizacija* ideje o socijalnom angažmanu umjetnosti kroz međuljudsku interakciju.

Višegodišnjim radom u kreativnoj radionici s djecom i mladima s poteškoćama u razvoju te kovođenjem socijalno angažiranih umjetničkih projekata, uvidio sam veliku mogućnost promjene kroz izražavanje i spoznavanje kreativnog potencijala. Jedna od ideja ovog projekta je osvješćivanje uloga kreativnog potencijala u razvoju interakcije između populacije mladih osoba s invaliditetom i studenata Akademije Likovnih Umjetnosti. Naglasak nije bio na pružanju pomoći osobama s invaliditetom, već na razvijanju suživota i oblika komunikacije dijeljenjem individualnih i zajedničkih kreativnih potencijala i iskustava. Dakle, riječ je o osvještavanju raznovrsnih neiskorištenih potencijala kod obiju populacija.

Kao ljudi svi imamo kreativne mogućnosti nesagledivih razmjera čijim poticanjem i razvijanjem postajemo životno vitalni. Kreativnost uključuje i sposobnost za različite vidove komunikacije koja je posljedica životne vitalnosti. To što osoba ima određenu vrstu invaliditeta ne znači da ne ona može razvijati druge aspekte svoje osobnosti.

Svi međusobno utječemo jedni na druge te ništa ne postižemo sami. Kreativnim procesom, ali i prirodnim ljudskim druženjem, od osoba s invaliditetom moguće je naučiti

mного, jer one često uslijed fizičkih i/ili kognitivnih poteškoća razvijaju potencijale i oblike percepcije koji nama često izmiču.

Mogućnosti kreativnog izraza osoba s invaliditetom, kao i daljnje razvijanje istog su velike, ali im se ne pridaje dovoljno pažnje, pogotovo u našem obrazovnom sustavu. Ova populacija zakinuta je za kvalitetu obrazovanja koja je pružena populaciji bez invaliditeta. Kao demokratsko društvo trebali bi poticati razvoj kreativnosti kao pretpostavku za slobodu izražavanja te ujedino kao snažnu podršku individualizmu, naravno uz poštivanje svih razlika u sposobnostima (Turković, 1999).

Što se tiče obrazovnog programa i prijemnog ispita na Akademiji Likovnih Umjetnosti u Zagrebu on bi trebao biti prilagođen osobama s invaliditetom. Kao društvo koje se priprema za ulazak u Europsku zajednicu, a istovremeno teži razvoju i stjecanju znanja, moramo postati svjesni nedostataka naših obrazovnih programa te ih uskladiti s pozitivnim primjerima drugih zemalja.

Ovim se projektom nastojala potaknuti humana kreativna inicijativa za otvaranjem mogućnosti i širenjem vidika. Ako već postoji *termin* socijalno angažirane umjetnosti u današnjim umjetničkim praksama, a kako ona ne bi ostala samo na kritizerstvu, moraliziranju i neostvarenoj utopiji, vrijedilo bi se tada i socijalno angažirati te ostvariti dijelíc *neostvarivog*.

2.1. OPĆI CILJEVI

- osvješćivanje Akademske zajednice o kreativnom potencijalu osoba s invaliditetom kroz socijalno angažirane umjetničke projekte
- ostvarivanje jednakih mogućnosti i prava za obrazovanje osoba s invaliditetom na Akademiji Likovnih Umjetnosti

2.2. SPECIFIČNI CILJEVI

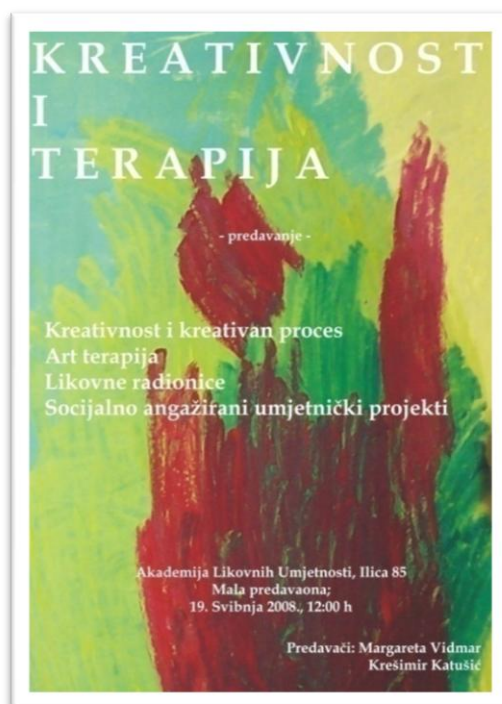
- edukacija studenata o značenju socijalno angažirane umjetnosti za današnje društvo (osvješćivanje uloge umjetnika kao socijalno svjesne osobe; osvješćivanje razlike između socijalno angažirane umjetnosti kao „statementa“ u galeriji i djelatnog društveno korisnog angažmana gdje dolazi do stvarne promjene kreativnom interakcijom)
- edukacija studenata o ulozi kreativnosti/umjetnosti u terapijskom procesu
- poticanje interakcije između osoba s invaliditetom i studenata Akademije Likovnih Umjetnosti putem stvaralačkog procesa
- osvješćivanje kreativnog potencijala u osoba s invaliditetom
- samoaktualizacija kreativnim izražavanjem
- buđenje socijalne svijesti studenata Akademije Likovnih Umjetnosti
- razvijanje međupopulacijske tolerancije i oslobađanje od predrasuda

3. MATERIJALI, METODE I PLAN RADA

Projekt „Kreativnost kao most“ je zamišljen kroz dvije faze.

I FAZA PROJEKTA – EDUKACIJA

Projekt je započet javnim predavanjem „Kreativnost i terapija“ koje je održano 19. svibnja 2008. god. u Maloj predavaoni na Akademiji Likovnih Umjetnosti u Zagrebu (Slika 1). Predavanje su vodili mr. Margareta Vidmar, dipl. defektolog i student kiparstva Krešimir Katušić.

Slika 1. Plakat javnog predavanja „Kreativnost i terapija“

Ovo javno predavanje organizirano je s ciljem edukacije studenata o značenju socijalno angažirane umjetnosti i njenom statusu u suvremenom društvu. Poseban naglasak u okviru predavanja stavljen je na ulogu kreativnosti u terapiji. Uz power point prezentaciju i video projekcije (Slika 2) obuhvaćena je problematika važnosti socijalno angažiranih umjetničkih projekata danas, vidovi socijalno umjetničkog angažmana kao i važnost kreativnosti u razvoju društva.

Tematika predavanja obuhvatila je i spoznajnu funkciju kreativnog procesa, predrasude o „slabije izraženoj“ kreativnosti osoba s invaliditetom te na posljetku prikazala mogućnosti angažmana studenata Akademije Likovnih Umjetnosti u socijalno umjetničkim projektima. Na predavanju su predstavljeni pojedini performansi, projekti, kreativne radionice

i izložbe koje su izvedene u svrhu integracije mladih osoba s invaliditetom u javni i kulturni život grada Zagreba.

Slika 2. Javno predavanje „Kreativnost i terapija“

Na održanom predavanju prisustvovali su profesori, studenti i koordinatori aktivnosti na Akademiji Likovnih Umjetnosti (Slika 3). Po završetku predavanja zainteresiranim studentima ponuđeno je sudjelovanje u drugoj fazi ovog projekta.

Slika 3. Javno predavanje „Kreativnost i terapija“

II FAZA PROJEKTA – ISKUSTVENE I KREATIVNE RADIONICE

Druga faza projekta organizirana je kroz četiri radionice koje su se odvijale unutar pet mjeseci, od studenog 2008 god. do ožujka 2009 god. Radionice su zamišljene kao susreti između grupe mladih s invaliditetom i grupe studenata Akademije Likovnih Umjetnosti.

Grupu mladih osoba s invaliditetom činili su korisnici Centra za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek“ iz Nazorove ulice u Zagrebu. Grupa se sastojala od osam članova oba spola u dobnom rasponu od 21. – 30. godine sa različitim vrstama invaliditeta (oštećenja vida, motorička i/ili kognitivna oštećenja). Grupu studenata Akademije Likovnih Umjetnosti činilo je osam studenata III i IV godine preddiplomskog studija Animacije, Grafike i Kiparstva.

Prve dvije radionice imale su za cilj uspostavljanje interakcije između dvije grupe. Radionice su provedene kroz spontano međusobno upoznavanje i zbližavanje. Studenti su stekli uvid u sposobnosti i mogućnosti osoba s invaliditetom te se upoznali s aktivnostima grupe mladih iz Nazorove. U razgovorima su izmijenjena iskustva o svakodnevnim pitanjima i nedoumicama života mladih.

Tijekom druge radionice potaknuo se i razgovor o planiranju kreativne radionice. Uzajamnim promišljanjima grupe su došle do ideja o zajedničkom stvarlačkom procesu. Zaključeno je da bi se primjenom kreativnih medija željela spoznati razlika i značenje hladnih i toplih boja. Nadalje, osloboditi se straha od gline, upoznati ju kao medij te modelirati njome. Istaknuta je želja za taktilnim istraživanjem različitih materijala. Željelo se stvarati rukama intuitivnom i spontanom igrom dvije grupe mladih.

Kreativni je proces izveden u okviru treće radionice. Nije postojao osjećaj pritiska da se nešto mora napraviti na određeni način jer kreativni proces nije bio definiran ni tematikom ni oblikom rada, kao ni svojim krajnjim produktom. Tako su se mladi iz obje grupe mogli spontano upustiti u stvaranje i brzo osloboditi, što je urodilo iznenađujućim i inventivnim kreativnim sadržajima. Makar, ovdje nije bio naglasak na produktu nego na samom kreativnom procesu.

Kreativna je radionica trajala tri sata. Radilo se u grupama (dvoje mladih s invaliditetom s dvoje studenata ili troje mladih s invaliditetom s troje studenata) zavisno o odabiru kreativnog sadržaja kao i likovnog medija u kojem će se raditi, ali je svatko mogao promijeniti grupu ukoliko je poželio iskusiti nešto drugo.

Jedna je grupa modelirala male skulpture u glini (oblike i reljefe) na koje je aplicirala kamenčiće, školjkice i razna zrna, odnosno materijale veće tvrdoće od gline. Glina se mogla oblikovati. Bila je vlažna i hladna, a dužim držanjem u rukama počela bi se sušiti i

stvrđnjavati. Kamenčići su pak bili tvrdi i oblihi struktura. Jedan materijal prodirao je u drugi. Ova je grupa širila taktilnu percepciju o materijalima.

Druga je grupa aplicirala dvodimenzionalne prikaze životinja, cvijeća i ruku na papir. Životinje su oblikovane u taktilno različitim materijalima. Taktilna se struktura povezivala s oblikom određene životinje. Različitim pozicioniranjem oblika u zadanom formatu razvijao se pojam kompozicije.

Treća je grupa slikala rukama po papiru većeg formata. Kako nije korišten kist kao alat, nije bilo posrednika između stvaratelja i samog kreativnog medija. Grupa je slikala na podu, klečeći nad slikom što je istiskivalo potpun fizički angažman. Slikalo se osnovnim bojama. Tople su boje zagrijane, a hladne ohlađene kako bi se dočarala i približila podjela boja na tople i hladne. Motiv i pozicija u formatu odabrane su intuitivno. Boje su obilno istiskivane na papir te oblikovane rukama. Tijekom slikanja razgovorom se osvještavalo napravljeno i usmjeravao daljnji tijek stvaranja. Spoznaja oko trenutka kada je rad gotov bila je zajednička.

Stalnom komunikacijom jačala se kohezija unutar grupa što je rezultiralo grupnom sviješću usmjerenom na zajednički cilj stvaranja.

Materijali korišteni u kreativnoj radionici bili su: papir, akrilne boje, kartonska ljepenka, drvo, pijesak, drvo, kava, riža, slanutak, zrnca heljde, leća, tekstili različitih tekstura, glina, kamenčići, školjkice, pikule i drveni štapići.

Četvrta je radionica osigurala vrijeme i prostor za feedback. Radionica je provedena u zajedničkom druženju u šetnji Parkom Tuškanac. Raspravljalo se o dojmovima te su se dijelila zajednička iskustva polučena kreativnom radionicom.

4. REZULTATI

Studenti i profesori dali su pozitivan feedback na održano predavanje „Kreativnost i terapija“. Pokazali su zainteresiranost o širokim mogućnostima korištenja kreativnog potencijala, kako u edukaciji, tako i u terapiji. Postignut je socijalni angažman od strane studenata Akademije Likovnih Umjetnosti pa se nakon edukacije u II fazu projekta „Kreativnost kao most“ uključilo osam studenata s odsjeka Animacije, Grafike i Kiparstva.

Ostvarene su četiri radionice između studenata Akademije Likovnih Umjetnosti i grupe mladih s invaliditetom iz Centra za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek“. Održanim radionicama postignuta je kreativna interakcija između studenata i osoba s invaliditetom koja je polučila sljedeće rezultate:

- 1) izgrađena su nova prijateljstva te su izmijenjena iskustva stvaranjem zajedničkih likovnih djela
- 2) mladi s invaliditetom upoznali su nove kreativne medije i suočili se sa strahom od određenih materijala (strah od gline izražen u jedne djevojke)

Slika 4. Modeliranje reljefa i skulptura u glini

- 3) obogaćena je taktilna spoznaja i usvojen je pojam toplih i hladnih boja, kao i pojam kompozicije

Slika 5. Apliciranje dvodimezionalnih prikaza u različitim taktilnim materijalima

- 4) oslobodio se kreativni izraz kako mladih s invaliditetom, tako i studenata (neopterećenost krajnjim produktom kao i neupotreba kista kao alata omogućila je spontano i intuitivno stvaralaštvo)
- 5) stvorene su nove ideje od strane studenata o mogućnostima izrade didaktičkih pomagala u svrhu edukacije osoba s invaliditetom
- 6) pojedini su studenti nakon završetka projekta napravili skulpture u funkciji didaktičkih igračaka
- 7) izražena je samoinicijativa studenata za pokretanjem novih socijalno angažiranih umjetničkih projekata

Slika 6. Slikanje rukama

Uostalom, projekt je rezultirao širenjem socijalne svijesti studenata Akademije Likovnih Umjetnosti.

Iskustva zadobivena ovim radionicama potakla su razvoj kreativnih ideja koje su asimilirane u daljnji umjetnički rad svakog od studenata koji je sudjelovao u projektu te proširio paletu spoznaja likovnih medija kod grupe osoba s invaliditetom.

5. RASPRAVA

Danas, u vrijeme raznih društvenih potreba, socijalni je angažman više nego dobrodošao. Kako je u društvu institucionalizacija uvelike prisutna, pa tako i institucionalizacija osoba s invaliditetom, pojam socijalnog angažmana je potrebno sve više isticati. Osobe s invaliditetom susreću se s barijerama, kako onim arhitektonskim tako i psihološkim pa je njihova prisutnost u javnom životu zajednice umanjena. Često nismo svijesni da postoje sve dok ih ne susretne, a kada ih sretnemo osjećamo neku vrstu nelagodnosti, što nam govori o nepostojanju iskustva u međusobnoj komunikaciji. Upravo se rušenjem komunikacijskih barijera među različitim populacijama stvara povezano i cijelovito, samosvjesno i zdravo društvo.

Svi navedeni rezultati dio su obostranog iskustva sudionika ovih radionica. Inicijativa je bila pokrenuti interakciju između studenata Akademije Likovnih Umjetnosti i mladih osoba s invaliditetom. Očigledno je kako je komunikacija ostvarena što znači da su barijere nadiđene; od prevladanih strahova upuštanja u nepoznato do razvijanja ideja koje u umjetničkom radu studenata uključuju dublja promišljanja o njegovoj percepciji od strane osoba s invaliditetom. Takvim se promišljanjem šire vidici o raznim mogućnostima percepcije stvarnosti tj. o spoznaji u opipljivom svijetu.

U prvoj fazi projekta nastojalo se javnim predavanjem predstaviti stečena iskustva o pozitivnim učincima kreativnosti kao mogućeg „mosta“ od jednog bića ka drugome te studentima Akademije Likovnih Umjetnosti pružiti mogućnost da svojim angažmanom istraže i ostvare nove vidove komunikacije.

Kreativnost je u ovom projektu bila sredstvo komunikacije. Ona svojim značenjem govori o dvije ili više osoba koje ulaze u odnos. Kao što se djeca bez prethodnog upoznavanja i priče počinju bezbrižno i radosno igrati, jer jednostavno počinju pričati jezikom kreativnosti, tako i svako biće može na isti način uspostaviti kontakt i interakciju. Bez obzira na potrebe i postavljene ciljeve kreativno djelovanje uvijek djeluje terapijski jer svojim mehanizmima utječe na promjenu i rast bića. U tom smislu kreativni izričaj može sam po sebi biti cilj. Bogatstvo duhovnih spoznaja koje proizlaze iz ekspresivnog kreativnog procesa nije lako objasniti riječima, jer tada dominaciju preuzima intuitivna snaga čovjeka vezana za izražaj, a racio se često stišava.

„Intuitivna spoznaja je spoznaja izražajna. Ona je autonomna i nezavisna od funkcija razuma, potpuno je indiferentna prema posteriorno izvedenim razlikama realnosti i

nerealnosti kao i prema svim posteriornim oblikovanjima i apercpcijama vremena i prostora“ (Croce, 1960).

Studenti koji su se nakon edukacije javili za sudjelovanje u drugoj fazi projekta nisu znali kako će radionice točno izgledati. Neki od njih do tog trenutka nikada i nisu ušli u interakciju s osobama s invaliditetom. No, bez obzira na strahove koje su možda imali posjedovali su volju za ovom vrstom socijalnog angažmana. Već od prvog druženja s grupom mladih iz Nazorove studenti su pokazali oduševljenje zbog novih prijateljstava te su bili bogatiji za jedno novo iskustvo. Pozitivne dojmove stekla je i grupa mladih iz Nazorove, koje su već na kraju prvog susreta verbalizirali. Svakom sljedećom radionicom entuzijazam je obostrano rastao. Komunikacija se razvijala, a u želji da se nešto još više dočara ili objasni tražio se oblik izražavanja koji bi što jasnije predstavio ideju. Stvoreni osjećaji potakli su bujicu konstruktivnih razmišljanja. Kreativna je radionica dočekana u iščekivanju s obje strane. Studenti su bili oduševljeni spontanim reakcijama grupe mladih s invaliditetom kao i energijom koja je isijavala iz umjetničkih radova nastalih u međusobnoj interakciji. Radovima su bili zatečeni i voditeljica i psihologinja grupe mladih u Nazorovoj. Djela nastala kreativnom interakcijom između grupe mladih iz Nazorove i grupe studenata Akademije Likovnih Umjetnosti ostala su krasiti prostorije Centra za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek“ kao sjećanje na ovo druženje.

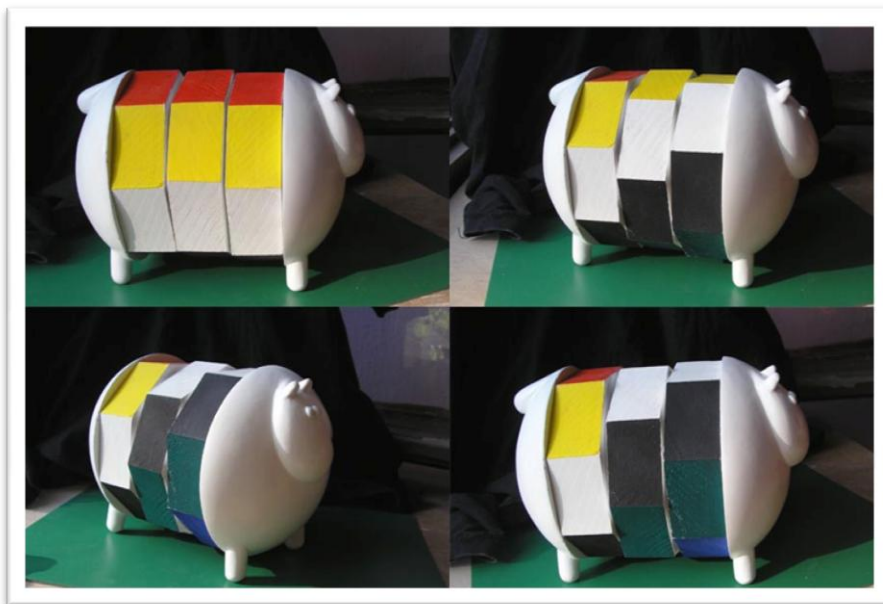
Učinak ovih radionica ogleda se u uvrštavanju novih perceptivnih spoznaja u ideje predstojećih radova studenata Akademije Likovnih Umjetnosti. Ne samo da su sudionici radionica počeli promišljati o radovima koji su dimenzijom i/ili senzoričkim modalitetom prilagođeni osobama s invaliditetom, nego su to činili i njihove kolege na Odsjecima.

Može se zaključiti kako se poticanjem socijalne svijesti studenata Akademije Likovnih Umjetnosti potaknulo preuzimanje samoinicijative.

Navesti ću razmišljanja studentice Dine Karadžić koja je stečene uvide u nove oblike percepcije i komunikacije ugradila u svojoj skulpturi „Ovis Aries Simpaticus“ (slika 7):

„Razmišljajući o svojoj skulpturi zaključila sam da me ne interesiraju samo njene klasične vizualne vrijednosti, već i sve ono što samu skulpturu izdvaja od ostalih likovnih umjetnosti - prostor koji ona prisvaja, velika mogućnost interakcije kao i njezina potencijalna taktilnost. Smatram da je izrazito interesantno i korisno naglasiti krajnosti u koloru i oblicima te skulpturu učiniti zanimljivom svim osjetilima; ne reducirati ju na objekt interesantan samo osjetilu vida, već ju učiniti interaktivnom, dostupnom i zanimljivom svim profilima populacije. Točnije, smatram nepravедnim što je većina današnje umjetnosti namijenjena samo gledanju sa "pristojne" udaljenosti i što su iz nje isključeni dodir, miris i zvuk jer ju kao takvu nažalost ne možemo svi doživjeti.

Rezultat moga razmišljanja je intenzivno kolorirana mobilna skulptura s didaktičkim elementom kojoj je cilj interakcija s publikom bez koje nikada ne bi mogla ispuniti svoj puni smisao.“

Slika 7. Skulptura s didaktičkim elementima „Ovis Aries Simpaticus“

Stoga, može se zaključiti kako je socijalno angažirani umjetnički projekt „Kreativnost kao most“ prije svega poslužio kao primjer, „kapljica u moru“, za daljnji socijalni angažman pojedinaca/grupa, kao i za prepoznavanje važnosti nesebičnog djelovanja za ljudsku zajednicu.

Ovaj projekt svojim procesom i krajnjim produktima afirmirao je kreativnost osoba s invaliditetom.

6. ZAKLJUČAK

Promišljajući ideju o kreativnosti kao mogućem mostu u društvu došlo je i do njene konkretizacije. Projekt „Kreativnost kao most“ predstavljao je konkretan čin u vidu povezivanja dviju populacija te njihov rast putem razmjene iskustava i dijeljenjem produkata individualnih potencijala.

Uključivši se u kreativnu interakciju s osobama s invaliditetom studenti Akademije Likovnih Umjetnosti spoznali su razliku između socijalno angažirane umjetnosti kao statementa, performanca ili rada izloženog u galeriji i korisnog nesebičnog djelovanja u zajednici kao posljedice povezivanja misli s djelovanjem. Ova vrsta aktiviteta potaknula je stvarne promjene. Interakcija između dvije grupe mladih dovela je do stvaralačkog procesa koji je rezultirao širenjem socijalne svijesti, empatije i kreativnih vidika kao i razvijanjem novih oblika komunikacije.

Ovaj je socijalno kreativni akt primjer jednog vida socijalno umjetničkog angažmana. Ovakvim i sličnim projektima dolazi do senzibilizacije Akademske zajednice i društva za potrebe i neiskorištene potencijale osoba s invaliditetom kao i do otvaranja mogućnosti za stvaranje prilagođenog obrazovnog programa u njihovu korist na Akademiji Likovnih Umjetnosti, a i šire.

7. ZAHVALE

Želio bih se zahvaliti grupi mladih s invaliditetom iz Centra za odgoj i obrazovanje „Vinko Bek“ i njihovoj voditeljici na sudjelovanju u projektu i nezaboravnom druženju: Aniti Fadljević, Ineli Zeinilagić, Ivani Kralj, Katarini Trputec, Viktoriji Nujić, Daliboru Đorđeviću, Zdravku Horvatu, Faruku Jusufagiću i voditeljici Božici Kuhar.

Veoma sam ponosan na sve studente Akademije Likovnih Umjetnosti u Zagrebu koji su se uključili u projekt i ovim putem im zahvaljujem: Dini Karadžić, Željki Grobotek, Nikolini Butorac, Sabini Mikelić, Ani Kovačić, Matei Šabić i Ivi Tomac. Hvala Antonu Svetiću na video dokumentaciji.

Zahvaljujem mr. Margareti Vidmar, na iskazanoj dobroj volji te kovođenju predavanja „Kreativnost i terapija“.

Zahvaljujem se mentoru, profesorici dr. sc. Veri Turković na podršci i savjetima u realizaciji ovog rada te prof. Miru Vuci na iskazanom interesu i podršci.

I na kraju puno hvala supruzi Ani na savjetima.

8. LITERATURA

1. Croce B. Estetika. Zagreb: Naprijed, 1960.
2. Eagleton T. Ideja kulture. Zagreb: Jesenski i Turk, 2002.
3. Moreno JJ. Acting Your Inner Music: Musictherapy and Psychodrama. New Haeven: Barcelona Publishers, 1999.
4. Platon. Država. Zagreb: Naklada Juričić, 2004.
5. Šuvaković M. Pojmovnik suvremene umjetnosti. Zagreb: Horetzky, 2005.
6. Turković V. Obrazovanje za kreativnost putem umjetnosti. Napredak 1999; 3: 356-368.

9. SAŽETAK / SUMMARY

Krešimir Katušić

Kreativnost kao most: Socijalno angažirani umjetnički projekt

Ovim je radom predstavljen socijalno angažirani umjetnički projekt “Kreativnost kao most”. Glavni cilj projekta bio je osviješćivanje uloga kreativnog potencijala u razvoju interakcije između grupe mladih s invaliditetom i grupe studenata Akademije Likovnih Umjetnosti. Projekt je realiziran u dvije faze. Prva je faza uključivala edukaciju studenata o značenju socijalno angažirane umjetnosti i kreativnosti u razvoju društva. Druga je faza organizirana u okviru četiri radionice u kojima su sudjelovali studenti Akademije Likovnih Umjetnosti i osobe s invaliditetom. Interakcija između dvije grupe dovela je do stvaralačkog procesa koji je rezultirao širenjem socijalne svijesti, empatije i kreativnih vidika kao i razvijanjem novih oblika percepcije i komunikacije.

Ovakvim se projektima potiče senzibilizacija društva za potrebe i neiskorištene potencijale osoba s invaliditetom, što prethodi ostvarivanju njihovog prava i jednakih mogućnosti na obrazovanje.

Ključne riječi: kreativni potencijal, socijalno angažirana umjetnost, mladi s invaliditetom, pravo za obrazovanje

Krešimir Katušić

Creativity as a bridge: Socially engaged art project

This paper presents socially engaged art project „Creativity as a bridge“. The main goal of the project was to awake the role of creative potential in the development of interaction between the group of youth with disabilities and the group of students from the Academy of Fine Arts. The project is realized in two phases. First one included the education of students about socially engaged art and the relevance of creativity in society. The second phase is organized within four workshops with participation of students and youth with disabilities. The interaction among two groups brought up the creativity process, which has resulted in spreading of social consciousness, empathy and perspectives, and also in development of new forms of perception and communication.

With this kind of projects the sensibilization of society towards needs and vacant potentials of youth with disabilities, has been encouraged. This precede to actualization of their rights and equal opportunities to education.

Key words: creative potential, socially engaged art, youth with disabilities, right to education

10. KRATKA BIOGRAFIJA

Krešimir Katušić rođen je 1979. god. u Zagrebu. Nakon završene srednje grafičke škole i stručne edukacije za kiparsko-restauratorskog oblikovatelja radi kao ko-voditelj kreativne radionice za mlade s višestrukim poteškoćama u razvoju. Za vrijeme rada završava dvogodišnju stručnu edukaciju iz scensko-ekspresivne terapije za psihodramskog koterapeuta. Inicira mnogobrojne umjetničke projekte s ciljem integriranja mladih s invaliditetom.

2006 god. upisuje se na Akademiju Likovnih Umjetnosti u Zagrebu. Tijekom studija i dalje organizira socijalno angažirane umjetničke projekte, kojima nastoji putem umjetnosti uključiti djecu i mlade s invaliditetom u kulturni i javni život zajednice.

Izlagao je na više samostalnih i grupnih izložbi te je nekoliko njegovih skulptura postavljeno na javnim površinama i prostorima. Trenutno je student 4 g. Kiparstva pri Akademiji Likovnih Umjetnosti u Zagrebu. Zamjenik je predstavnika studenata Ureda za invalide pri Akademiji Likovnih Umjetnosti. Dobitnik je Top stipendije 2009.